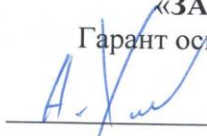

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Кафедра економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Гарант освітньої програми

 _____ А.О. Харенко

« 31 » / 08 _____ 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ**

Освітній рівень: початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 075 Маркетинг

Освітня програма: Маркетинг

Факультет: економіки і підприємництва

Умань – 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для здобувачів вищої освіти спеціальності 075 *Маркетинг* освітньої програми *Маркетинг*. – Умань: Уманський НУС, 2020. – 19 с.

Розробник: **Осіпова А.А.**, викладач кафедри економіки

 А. А. Осіпова

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки.

Протокол № 1 від «31» серпня 2020 року

Завідувач кафедри

економіки

(підпис)

Р. П. Мудрак
(прізвище та ініціали)

«31» серпня 2020 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Протокол № 1 від «31» серпня 2020 року

Голова

(підпис)

Л. В. Смолій

«31» серпня 2020 року

© Уманський НУС, 2020 рік
© А. А. Осіпова, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань: <u>07 Управління та адміністрування</u>	Обов’язкова
Модулів – 1	Спеціальність: <u>075 Маркетинг</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Загальна кількість годин – 105		Семестр
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4, самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: початковий (короткий цикл) Освітня програма: Маркетинг	Лекції
		30 год.
		Практичні, семінарські
		30 год.
		Самостійна робота
		45 год.
		Вид контролю:
		екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

У системі економічних наук важливе місце посідають історико-економічні дослідження, роль яких неупинно зростає. Інтегрована дисципліна «Історія економіки та економічної думки» виникла на базі синтезу найбільш вагомих положень таких навчальних курсів, як «Економічна історія» та «Історія економічних учень». Нагромаджені ними наукові знання про історичний розвиток господарської сфери суспільства в новій дисципліні розглядаються з позицій власного предмета та методів аналізу.

Метою дисципліни «Історія економіки та економічної думки» є формування цілісного уявлення щодо закономірностей і особливостей історичного розвитку господарства та економічної думки країн Європейської цивілізації; систематизація знань щодо механізму функціонування економічної системи в площині здобутків історико-економічної науки.

Завданнями вивчення дисципліни є: забезпечити фундаментальну економічну підготовку фахівців з урахуванням здобутків сучасної історико-економічної науки; сприяти формуванню у студентів економічної культури та творчого економічного мислення; поглибити знання з економічної теорії; оволодіти сучасною методологією та методами історико-економічного дослідження процесів і явищ господарського життя суспільства; сформулювати уявлення щодо закономірностей і тенденції сучасного розвитку економіки та економічної науки.

Компетентності:

– Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

– Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

– Демонструвати відповідальність у ставленні до моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства у професійній маркетинговій діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Економічне вчення і розвиток господарства до VIII ст. до н.е. – 60-тих років XIX ст.

Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки

Історико-економічна наука в системі економічних та історичних наук. Двоїстий характер науки (історичні та економічні знання) та його вплив на визначення об'єкту, предмету та структури курсу.

Функції економічної історії: акумулятивна (акумуляція господарського досвіду), світоглядна, методологічна, практична, пропедевтична (підготовка).

Формаційний та цивілізаційний підходи до періодизації історії економіки та економічної думки. Періодизація Ф. Ліста, Б. Гільдебрандта, К. Бюхера, У. Росту, А. Тойнбі, Д. Белла.

Критерії періодизації історичного розвитку форм господарств суспільств Європейської цивілізації.

Тема 2. Господарство первісної доби. Господарство та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій

Основні риси господарства у період первісної доби та його періодизація. Господарство кам'яного віку. Господарство палеоліту, мезоліту, неоліту. Неолітична революція. Відтворювальне господарство. Агрокультура. Зародження господарської діяльності на українських землях. Трипільська культура. Господарство український земель у мідному, бронзовому та ранньому залізному віці.

Форми рабовласництва в країнах Стародавнього Сходу та античного світу. Східна та антична форми рабства, обміну, кредиту та фінансів. Східна цивілізація – найдавніша цивілізація світу. Неподільність влади та власності. Державна власність на землю як основа економіки давньо східних держав. Особливості східного рабства.

Основа економічних поглядів представників східної цивілізації (Стародавнього Єгипту, держав Межиріччя, Індії та Китаю).

Західна цивілізація як особливий тип політичної організації з допущенням приватної власності. Особливості античного рабства.

Особливості господарського розвитку Стародавньої Греції. Міста-поліси, їх роль у формуванні Західної цивілізації. Сільське господарство як основа економіки. Економічні погляди давньогрецьких мислителів (Ксенофонт, Платон, Аристотель).

Особливості господарського розвитку Стародавнього Риму. Розвиток сільського господарства. Торгівля та ремесло. Використання рабської праці у ремісничому виробництві. Зростання ролі товарно-грошових відносин, зв'язок з сільським господарством. Економічні погляди Катона, Гракхів, Варрона та Колумелли як відображення економічної реальності.

Криза рабовласницької системи та причини загибелі античного світу. Формування протофеодальних ознак у господарстві.

Тема 3. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя

Основні риси феодальної економіки. Аграризація та натуралізація господарського життя, сільське господарство як його основа. Формування нової земельної аристократії та підлеглих верств населення.

Держава франків, її основні форми господарювання. Формування феодального землеволодіння та його форми (аллод, бенефіцій, феоде). Формування церковного землеволодіння та його роль у поширенні умовної форми землеволодіння як основи феодальної системи господарства.

Ремесло і торгівля у феодальній системі господарства. Виникнення середньовічних міст як результат відокремлення ремесла від сільського господарства. Корпоративні форми

відносин. Комунальні революції. Роль середньовічного міста у відродженні товарно-грошових відносин.

Економічна думка країн Західної Європи в період раннього середньовіччя. Система взаємних зобов'язань між суб'єктами феодальних відносин. Висвітлення цих процесів в «Салічний правді» та «Капітулярії про вілли».

Економічна думка країн Західної Європи у період класичного середньовіччя. Економічні погляди каноністів. Хома Аквінський.

Господарство та економічна думка України в період середньовіччя.

Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств європейської цивілізації у XVI – першій половині XVII ст.

Економічні причини та наслідки Великих географічних відкриттів.

«Революція цін» та її вплив на господарський розвиток Європи. Класичний процес первісного нагромадження.

Криза натуральної системи господарства. Формування мануфактурного виробництва та його роль у генезисі ринкового господарства в країнах Європи та українських землях. Економічна думка періоду первісного нагромадження. Загальна характеристика меркантилізму.

Формування та основні напрямки розвитку інститутів ринкової економіки: національні особливості. Особливості економічного розвитку Нідерландів та Англії. Економічна думка періоду первісного нагромадження капіталу.

Історичні передумови виникнення, сутність та етапи меркантилізму.

Економічний розвиток на східних та західних українських землях.

Економічна думка в Україні у XVI-XVII століттях. Ідеї меркантилізму в документах Б. Хмельницького. Економічні погляди Ф. Прокоповича.

Тема 5. Формування господарства індустріального суспільства та становлення економічної теорії (друга пол. XVII - 60-ті роки XIX ст.)

Передумови формування ринкового господарства індустріального суспільства в провідних країнах Європейської цивілізації.

Особливості розвитку ринкових відносин в Голландії, Великобританії, Франції, Німеччині та США. Господарська система Голландії (кінець XVI-XVII ст.). Голландська торгівля та мануфактура. Причини господарського занепаду.

Піднесення Англії. Аграрний переворот та його значення. Становлення ринкового устрою економіки. Промисловий переворот в Англії, його причини, хід та наслідки.

Франція в період розкладу феодальної системи та зародження ринкового господарства. Особливості розвитку ринкових відносин у Німеччині. Особливості становлення ринкового господарства у США.

Історичні умови виникнення та загальна характеристика класичної політичної економії. Економічні погляди представників історичної школи.

Історичні умови та теоретичні джерела формування марксистської політичної економії.

Тема 6. Становлення ринкових форм господарства в Україні (друга половина XVII - перша половина XIX ст.)

Економічні основи української козацької Гетьманської держави та економічна політика Б. Хмельницького.

Зростання ринкових відносин та криза кріпосної системи господарства (друга половина XVIII – середина XIX ст.).

Поширення ідей лібералізму в українській економічній думці та її основні представники (В. Каразін, М. Балудянський, Т. Степанов, І. Вернадський).

**Змістовий модуль 2. Господарство та економічна думка в період
із 70-тих років XIX ст. – до початку XXI ст.**

**Тема 7. Основні тенденції розвитку ринкового господарства провідних країн
європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції та їх відображення в
економічній думці (70-ті роки XIX – початок XX ст.)**

Нові тенденції у розвитку господарства в останній третині XIX ст. Перехід від системи вільної конкуренції до монополій. Особливості економічного розвитку провідних країн світу в епоху монополістичного капіталізму.

Передумови виникнення і загальна характеристика маржиналізму. Австрійська теорія граничної корисності. Формування неокласичної традиції у західній політичній економії у другій половині XIX – на початку XX ст. Кембриджська і американська школи. Математична школа в політичній економії.

**Тема 8. Особливості розвитку господарства індустріального суспільства та
основні напрямки економічної думки України (друга половина XIX – початок XX ст.)**

Спроба реформування аграрного сектору в Російській імперії. Аграрні реформи 1848 і 1861рр. Столипінська аграрна реформа та її здійснення в Україні. Сільське господарство й аграрні відносини в Західній Україні.

Промисловий переворот та індустріалізація на українських землях у другій половині XIX ст.

Зародження і розвиток кооперативного руху. Фінанси і кредит. Грошова реформа царського уряду 1895-1897 рр. Банківсько-кредитна система. Розвиток торгівлі.

Особливості розвитку економічної думки в останній третині XIX ст. Марксистська течія в українській економічній думці. Київська соціально- психологічна школа. Економічні погляди М. Бунге та його послідовників. Аграрні проблеми та ідеї кооперації в українській економічній думці. М. Левицький, Т. Осадчий, Ф. Щербина, Б. Мартос.

**Тема 9. Державно-монополістичний характер ринкової економічної системи
країн європейської цивілізації в умовах світової системи господарства (перша
половина XX ст.)**

Економіка провідних країн світу на початку XX ст. Посилення регулятивно- організаційних функцій держави в соціально-економічній сфері США, Німеччини, Англії, Франції.

Економічні причини та наслідки Першої світової війни. Система повоєнних економічних відносин. Світова економічна криза 1929-1933 рр. «Новий курс» Ф. Д. Рузвельта.

Економічний розвиток країн Західної Європи та США у міжвоєнний період (1919 – 1939 рр.).

Теоретичні основи та економічна програма Д. Кейнса. Трактатування Д. Кейнсом причин порушення рівноваги капіталістичної економіки. Еволюція неокласичної теорії на початку XX ст. Неокласичні теорії ринку та економічного зростання. Світове господарство в роки другої світової війни та її соціально- економічні наслідки.

**Тема 10. Еволюція ринкових систем господарства провідних країн світу (50- 80-ті
роки XX ст.)**

Бреттон-Вудська система та її вплив на світове ринкове господарство. План Маршала як програма ринкового відновлення економіки Європи.

Стабілізація і подальший розвиток фінансово-торговельної системи. Монетаризм. Інтернаціоналізація, євроінтеграція та глобалізація у світовій системі господарства. Науково-технічна революція 50-70-х років XX ст. Концепції НТР. Економічне зростання США. Теорії економічного зростання та циклу. «Економічні дива» Німеччини і Японії. Теоретична база реформ.

Кризи національних економік та кейнсіанства у 70-80- ті роки XX ст.

Зародження неоінституціонального напрямку економічної теорії. Теорія економічних організацій. Трансакційна теорія фірми (Ф. Найт, Р. Коуз). Економіка права (Р. Познер, Г. Калабре, Г. Беккер). Започаткування теорії суспільного вибору (Д. Норт).

Футурологічний напрям в економічній теорії. Теорія «розриву з минулим» Е. Тоффлера. Оцінка «індустріального» суспільства у період завершення першого етапу НТР та проєкції майбутнього постіндустріального суспільства Д. Белла.

Тема 11. Господарство України та його трактування в економічній думці в умовах адміністративно-командної економічної системи

Господарство України після закінчення І світової війни.

Соціально-економічні заходи радянської влади. Перехід до політики індустріалізації, її характеристика. Суцільна примусова колективізація. Голод 1932 – 1933 рр. як наслідок посилення командно-адміністративних методів управління.

Колективізація та індустріалізація на західноукраїнських землях. Ліквідація немарксистського напрямку в економічній науці наприкінці 20-х років. Утвердження офіційного напрямку у теоретичних дослідженнях.

Україна в умовах кризи радянської тоталітарної системи. Економічні перетворення в період «хрущовської відлиги».

Зниження ефективності радянської економіки у 60 – 80-ті роки. Період «застою». «Перебудова» як остання спроба реформування радянської економічної системи та криза марксистсько-ленінської економічної теорії.

Тема 12. Функціонування національних господарств в системі глобальної економіки (90-і рр. XX – початок XXI ст.)

Структурні та циклічні кризи останньої третини XX ст. Зрушення в галузевій структурі провідних країн світу. Форми державного регулювання економіки.

Криза кейнсіанської теорії. Некейнсіанство (Дж. Хікс, Е. Хансен та ін.) та посткейнсіанство (Дж. Робінсон, Н. Калдор, П. Сраффа). Нове кейнсіанство 80-х рр. XX ст.: пріоритети теоретичного аналізу та макроекономічної політики.

Інформаційно-технологічна революція 70-х – 80-х років XX ст. «Спільний ринок» як форма економічної інтеграції. Утворення Європейського Союзу. Маастрихтські угоди. Розширення Європейського Союзу на Схід.

Подальший розвиток інституціональної теорії. Теорія постіндустріального суспільства Д. Белла. Теорії суспільства «третьої хвилі», інноваційної економіки, інформаційного суспільства та становлення нової інноваційно-інформаційної моделі суспільства (А. Тоффлер, П. Друкер, Є. Масуда).

Розвиток неоінституціоналізму (70-і роки XX ст. – початок 2000-х років). Економічні теорії неоконсерватизму. Криза кейнсіанства та відродження неокласики. Монетаризм як центральна теорія неоконсерватизму. Теоретичні джерела та методологічні особливості. Економічні погляди М. Фрідмена.

Економічна теорія пропозиції. Крива А. Лаффера. Обґрунтування політики стимулювання пропозиції. Лібералізація податкової системи, сприяння технологічній модернізації. Втілення теорії пропозиції в рейганомії та тетчеризмі.

Теорія раціональних очікувань (Р. Лукас, Т. Сарджент, Н. Уоллес).

Подальший розвиток неолібералізму. Соціально-економічні умови розвитку сучасного економічного лібералізму. Кризовий стан економіки розвинених країн у 70-х рр. XX ст. та криза традиційного економічного лібералізму. Відродження традиційних класичних поглядів та виникнення неолібералізму. Теоретико-методологічні засади та структура нового лібералізму.

Світова економічна глобалізація, її суть та вплив на національні господарства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усьо го	у тому числі				
	л	п	лаб	нд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
<i>Змістовий модуль 1. Економічне вчення і розвиток господарства до VIII ст. до н.е. – 60-тих років XIX ст.</i>						
Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки	8	2	2	-	-	4
Тема 2. Господарство первісної доби. Господарство та економічна думка на етапі становлення раннях цивілізацій	12	4	4	-	-	4
Тема 3. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя	8	2	2	-	-	4
Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств європейської цивілізації у XVI – першій половині XVII ст.	8	2	2	-	-	4
Тема 5. Формування господарства індустріального суспільства та становлення економічної теорії (друга пол. XVII - 60-ті роки XIX ст.)	8	2	2	-	-	4
Тема 6. Становлення ринкових форм господарства в Україні (друга половина XVII - перша половина XIX ст.)	10	2	2	-	-	6
Разом за змістовим модулем 1	54	14	14	-	-	26
<i>Змістовий модуль 2. Господарство та економічна думка в період із 70-тих років XIX ст. – до початку XXI ст.</i>						
Тема 7. Основні тенденції розвитку ринкового господарства провідних країн європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції та їх відображення в економічній думці (70-ті роки XIX – початок XXст.)	12	4	4	-	-	4
Тема 8. Особливості розвитку господарства індустріального суспільства та основні напрямки економічної думки України (друга половина XIX – початок XX ст.)	8	2	2	-	-	4
Тема 9. Державно-монополістичний характер ринкової економічної системи країн європейської цивілізації в умовах світової системи господарства (перша половина XX ст.)	8	2	2	-	-	4
Тема 10. Еволюція ринкових систем господарства провідних країн світу (50- 80-ті роки XXст.)	9	4	4	-	-	1
Тема 11. Господарство України та його трактування в економічній думці в умовах адміністративно-командної економічної системи	8	2	2	-	-	4
Тема 12. Функціонування національних господарств в системі глобальної економіки (90-і рр. XX – початок XXI ст.)	6	2	2	-	-	2
Разом за змістовим модулем 2	51	16	16	-	-	19
Усього годин	105	30	30	-	-	45

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1.	Предмет і метод історії економіки та економічної думки	2
2.	Господарство первісної доби. Господарство та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій	4
3.	Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя	2
4.	Господарство та економічна думка суспільств європейської цивілізації у XVI – першій половині XVII ст.	2
5.	Формування господарства індустріального суспільства та становлення економічної теорії (друга пол. XVII - 60-ті роки XIX ст.)	2
6.	Становлення ринкових форм господарства в Україні (друга половина XVII - перша половина XIX ст.)	2
7.	Основні тенденції розвитку ринкового господарства провідних країн європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції та їх відображення в економічній думці (70-ті роки XIX – початок XXст.)	4
8.	Особливості розвитку господарства індустріального суспільства та основні напрямки економічної думки України (друга половина XIX – початок XX ст.)	2
9.	Державно-монополістичний характер ринкової економічної системи країн європейської цивілізації в умовах світової системи господарства (перша половина XX ст.)	2
10.	Еволюція ринкових систем господарства провідних країн світу (50- 80-ті роки XXст.)	4
11.	Господарство України та його трактування в економічній думці в умовах адміністративно-командної економічної системи	2
12.	Функціонування національних господарств в системі глобальної економіки (90-і рр. XX – початок XXI ст.)	2
Разом		30

6. Самостійна робота

Назва теми	Кількість годин
	денна форма
Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки. (1, с. 17-24; 2, с. 9-47; 3, с. 9-73; 4, с. 9-23; 5, с. 9-24; 6, с. 10-37)*	4
Тема 2. Господарство первісної доби. Господарство та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій. (1, с. 25-31; 2, с. 71-82, 220-245; 4, с. 30-42, 46-62; 5, с. 25-37)	4
Тема 3. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя. (1, с. 32-42; 2, с. 82-118; 3, с. 73-106; 4, с. 67-77; 5, с. 37-48)	4
Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації у XVI – I пол. XVII ст. (1, с. 43-48; 4, с. 80-96; 5, с. 49-73)	4
Тема 5. Формування господарства індустріального суспільства та становлення економічної теорії (друга пол. XVII ст. – 60-ті роки XIX ст.). (1, с. 56-62; 2, с. 166-183; 3, с. 151-178, 215-250; 4, с. 160-167; 5, с. 135-138; 6, с. 103-130)	4
Тема 6. Становлення ринкових форм господарства в Україні (друга половина XVII – 60-ті роки XIX ст.). (1, с. 63-81; 2, с. 184-220; 3, с. 178-215; 4, с. 145-156; 5, с. 138-147; 6, с. 131-146, 186-206)	6
Тема 7. Основні тенденції розвитку ринкового господарства провідних країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції та їх відображення в економічній думці (70-ті роки XIX ст. – початок XX ст.). (1, с. 82-99; 2, с. 245-270; 3, с. 251-272; 4, с. 170-184; 5, с. 262-334; 6, с. 147-167)	4
Тема 8. Особливості розвитку господарства індустріального суспільства і основні напрямки теоретичних досліджень в українських землях (друга половина XIX – поч. XX ст.). (1, с. 100-104; 2, с. 463-486; 3, с. 428-455; 4, с. 317-333; 5, с. 234-277)	4
Тема 9. Господарство та економічні дослідження в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації. (1, с. 105-113; 2, с. 515-536; 3, с. 406-428; 4, с. 343-355)	4
Тема 10. Еволюція ринкових систем господарства провідних країн світу (50 – 80 і рр. XX ст.). (1, с. 114-119; 2, с. 375-397; 3, с. 341-359; 5, с. 325-336)	1
Тема 11. Економічний розвиток українських земель в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній літературі. (1, с. 120-138; 2, с. 583-628; 3, с. 545-622; 4, с. 404-416, 435-442; 5, с. 473-523; 6, с. 449-476)	4
Тема 12. Функціонування національного господарства в системі глобальної економіки (90-ті рр. XX - початок XXI ст.) (1, с. 120-138; 2, с. 583-628; 3, с. 545-622; 4, с. 404-416, 435-442; 5, с. 473-523; 6, с. 449-476)	2
Разом	45

* Джерела літератури, які необхідно опрацювати (в розрізі тем)

7. Методи навчання

Теоретичні, розрахункові і практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, участі у семінарських заняттях, при виконанні контрольної роботи, самостійній роботі з навчальною і спеціальною літературою.

Лекція є основною формою навчального процесу. Мета лекції – розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

Семінарське заняття – це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання. Учасники заняття аналізують проблему, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, висувають шляхи її оптимального вирішення, відповідають на запитання і дискутують.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, кейс-метод, ділові ігри, презентації. Проблемні лекції – при читанні лекції студентам даються проблемні питання для самостійного розміркування, на які вони можуть відповісти в процесі лекції. Система питань у ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді. Робота в малих групах – використовуються з метою активізації роботи студентів при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії (круглий стіл) – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу. Ділові ігри – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

8. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) та підсумковий (екзамен) контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання аналітично-розрахункових робіт, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При контролі виконання індивідуальних завдань, які передбачені робочою навчальною програмою дисципліни, оцінюванню в балах підлягають: самостійне

опрацювання окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових тестів; підготовка реферативних матеріалів з публікацією тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів.

Повторне виконання модульних контрольних робіт та індивідуальних завдань на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю (екзамену).

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів та підсумкового контролю виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру та балів набраних студентом на підсумковому контролі.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі модульні контролі, передбачені для даної навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 35 балів.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення контролю є комбінованою (передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на один комплект тестових завдань). Зміст і структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку «FX», то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю, виконати модульні контролі і скласти підсумковий контроль. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання підсумкового контролю і не впливає на загальний рейтинг студента.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) студент може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) студент може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

Розподіл балів, які отримують студенти при формі контролю «екзамен»

Поточний (модульний) контроль														Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1 (35 балів)							Змістовий модуль 2 (35 балів)								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МК1	T7	T8	T9	T10	T11	T12	МК2	30	100
4	5	4	4	4	4	10	5	4	4	4	4	4	10		

Поточний контроль.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є систематичність та активність роботи на семінарських і практичних заняттях, виконання завдань для самостійної роботи студентів, розв'язання модульних завдань.

При контролі систематичності й активності роботи на семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні заявлених на занятті питань; результати бліцопитування та письмового або тестового контролю знань.

Під час контролю виконання завдань для самостійної роботи оцінюванню підлягають: правильність і повнота врахування усіх складових завдання; обґрунтованість відповіді.

При контролі виконання модульних завдань оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування тем змістового модуля. Контроль проводиться у вигляді відповідей на тестові питання.

Максимальна сума балів поточного контролю з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» – 70. Бали розподіляються наступним чином:

1. Систематичність та активність роботи на семінарських заняттях оцінюється в 2–3 бали:

- а) відповідь з питань семінарів / виконання практичних завдань – 1–2 бали;
- б) змістовні доповнення при обговоренні питань семінарів – 1 бал.

2. Виконання завдань для самостійної роботи студентів оцінюється в 1–2 бали:

- а) складання тематичного кросворду – 0,5–1 бал;
- б) підготовка повідомлення – 0,5–1 бал.

3. Модульний контроль містить 20 тестів, відповідь на кожен з яких оцінюється в 0,5 бала ($0,5 \times 20$ тестів) – 10 балів.

Заохочувальні бали – виступ з доповіддю на студентській науковій конференції – 1–10 балів; участь у студентських олімпіадах та конкурсах – 1–15 балів.

Виконання студентами завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент одержує нульову оцінку. Списування під час контрольних заходів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Підсумковий контроль.

Форма проведення підсумкового контролю з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» є комбінованою: передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на один комплект із десяти тестових завдань. Повна та вичерпна відповідь на кожне з питань оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів. За 1 правильно вирішене тестове завдання студент отримує 1 бал.

Загалом під час іспиту студент може отримати 30 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Осіпова А. А., Пархоменко Л. А. Методичні вказівки для проведення семінарських і практичних занять з навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня за освітньо-професійними програмами спеціальностей 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної форми навчання. Умань : Уманський НУС, 2020. 55 с.

2. Осіпова А. А., Фротер О. С. Методичні вказівки для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня за освітньо-професійними програмами спеціальностей 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної форми навчання. Умань : Уманський НУС, 2020. 50 с.

3. Осіпова А.А. Історія економіки та економічної думки. Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів денної та заочної форм навчання спеціальностей 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». URL : <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=898>

11. Рекомендована література

Базова

1. Базилевич В.Д. Історія економічних учень : підручник. 3-тє вид., випр. і доп. К.: Знання, 2006. 582 с.
2. Башнянин Г.І., Шевчук Є.С. Політична економія: навчальний посібник. Львів: Магнолія 2006, 2017. 280 с.
3. Економічна теорія. Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. К.: Центр навчальної літератури, 2014. 704 с.
4. Економічна теорія. Політекономія: підручник / за ред. В.Д. Базилевича / В.Д. Базилевич, В.М. Попов, К.С. Базилевич, Н.І. Гражевська. К.: Знання-Прес, 2014. 719 с.
5. Економічна теорія: навч. посібник; вид. 2-ге допов. та перероб. / Р.П. Мудрак А.П. Бурлай, В.С. Костюк, Н.М. Котвицька, Я.А. Нестерчук, О.Г. Пенькова, А.О. Ревуцька, Л.В. Смолій, Л.А. Фицик, О.С. Фротер. Умань: Сочінський, 2018, 720 с.
6. Історія економіки та економічної думки: Курс лекцій / С.В. Степаненко, В.М. Фещенко, С.Н. Антонюк, Н.О. Тимочко та ін. К.: КНЕУ, 2006. 664 с.
7. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / С.В. Степаненко, С.Н. Антонюк, В.М. Фещенко, Н.О.Тимочко. К.: КНЕУ, 2010. 743 с.
8. Історія економічних учень: хрестоматія: навч. посіб. / В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, А.О. Маслов та ін. К.: Знання, 2010. С. 1198 с.
9. Костюк В.С. Економічна теорія: навч. посібник / В.С. Костюк, А.М. Андрущенко, І.П. Борейко. К.: Центр учбової літератури, 2009. 282 с.
10. Проскурін Н.В. Історія економіки та економічних учень: Нариси економічної історії індустріальної цивілізації: навч. посібн. К.: КНЕУ. 2005. 372 с.
11. Теліщук М.М., Теліщук М.М. Історія економіки та економічної думки (у схемах, таблицях і рисунках): навч. посіб. Ірпінь, 2015. 494 с.
12. Чухно А.А. Сучасні економічні теорії. К.: Знання. 2007. 878 с.
13. Якобчук В.П. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / В.П. Якобчук, Ю.В. Богоявленська, С.В. Тищенко. К.: Центр учбової літератури, 2016. 476 с.
14. Ross D. (2014). Philosophy of economics. New York: Palgrave Macmillan. 341 p.

Допоміжна

1. Антимонопольна діяльність : підручник / за ред. В.Д. Лагутіна. К.: КНТЕУ, 2015. 580 с.
2. Базилевич В.Д. Макроекономіка : підручник / за ред. В.Д. Базилевича, К.С. Базилевич, Л.О. Баластрик : К.: Атіка; 2009. 368 с.
3. Башнянин Г.І., Шевчук Є.С. Політична економія : навч. посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2004. 480 с.
4. Башнянин Г.Л., Лазур П.Ю., Медведев В.С. Політична економія : підручник. К: Ніка-Центр. 2002. 527 с.
5. Горобчук Т.Г. Мікроекономіка : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 272 с.
6. Заглинський А.О., Матусевич М.К. Політична економія : навч. посібник. Рівне : Волинські береги, 2000. 408 с.
7. Калінченко О.В. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Калінченко, Л.М. Березіна. К. : Центр учб. л-ри, 2008. 472 с.

8. Комарницький І.Ф. Економічна теорія. Чернівці: 2006. 334 с.
9. Косік А.Ф. Мікроекономіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учб. л-ри, 2008. 436 с.
10. Мочерний С.В. Основи економічної теорії : підручник. К.: Академія, 2004. 464 с.
11. Ніколенко Ю.В. Політекономія : підручник. Київ: ЦУЛ, 2003. 412 с.
12. Основи економічної теорії : підручник. К.: Либідь, 1998. 272 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Google Scholar – [пошукова система](https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk), яка індексує повний текст [наукових публікацій](#) всіх форматів і дисциплін. Режим доступу: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>
2. Всесвітній банк. Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>
3. Всесвітній економічний форум. Режим доступу: www.weforum.org
4. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Електронна бібліотека Lib.com.ua. Режим доступу: <http://www.lib.com.ua/>
6. Електронні каталоги бібліотек України. Режим доступу: <http://e-catalog.name/>
7. Європейський союз. Режим доступу: <http://europa.eu/>
8. Міжнародна організація праці. Режим доступу: <http://www.ilo.org>
9. Міжнародний валютний фонд. Режим доступу: <http://www.imf.org>
10. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
11. Організація Економічного Співробітництва і Розвитку (ОЕСР). Режим доступу: <http://www.oecd.org/>
12. Організація Об'єднаних Націй (ООН). Режим доступу: <http://www.un.org/ru/documents/index.html>
13. Офіційний портал Верховної ради. Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>
14. Сайт Міжнародної Торгівельної організації. Режим доступу: <http://www.wto.org/>
15. Українська бібліотека – «Джерело». Режим доступу: <http://ukrlib.com/>
16. Урядовий портал. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua>